

Esbjerg
Europæisk Kulturhovedstad 2017?
- en analyse af
forudsætninger og perspektiver

Karsten Eskildsen

Danish Institute of Rural Research and Development (IFUL)
University of Southern Denmark
IFUL Report x/2007

Esbjerg
Europæisk Kulturhovedstad 2017?

- en analyse af
forudsætninger og perspektiver

Karsten Eskildsen

december 2007

Denne rapport er udarbejdet på bestilling af Esbjerg Kommune. Alle rettigheder tilhører opdragsgiver og Institut for Forskning og Udvikling i Landdistrikter, men teksten kan frit benyttes med angivelse af kilde.

© Syddansk Universitet, Esbjerg og forfatteren, 2007.

Institut for Forskning og Udvikling i Landdistrikter
IFUL REPORT 3/2007

ISBN 978-87-91304-21-7

Karsten Eskildsen
Institut for Forskning og Udvikling i Landdistrikter
Syddansk Universitet
Niels Bohrs Vej 9-10
DK-6700 Esbjerg
Tlf.: 6550 4221
Fax: 6550 4197
E-mail: iful@sam.sdu.dk

Indholdsfortegnelse

Forord.....	5
Sammenfatning.....	7
1. Kulturhovedstad? – baggrund og analyse.....	11
1.1 Analysens grundlag og metode.....	11
1.2 EU-kulturprogram 2007-2019.....	11
1.3 Kulturhovedstæder rotationsordning.....	13
1.4 Aktuelle dokumenter (EU-retsakter, rapporter m.v.)	14
2. Kriterier for kandidatur og ansøgning.....	17
2.1 Ansøgnings- og udvælgelsesprocedure.....	17
2.2 Formelle kriterier.....	18
2.3 ”Den europæiske dimension” og ”by og borgere”.....	19
2.4 Profiler og indsatser.....	20
2.5 Bevillingsprocedure.....	22
2.6 Tidligere ansøgninger: ”selection panels” og jury.....	22
3. Erfaringer fra udpegede Kulturhovedstæder.....	25
3.1 Ansøgninger og oplæg.....	25
3.2 Budgetter – tilskud og sponsorsamarbejde.....	26
3.3 Evalueringer og rapporter.....	26
4. Perspektiver – national og internationalt.....	29
4.1 Ansøgning og national konkurrence.....	29
4.2 Statsligt engagement.....	29
5. Kulturstrategiske stikord Esbjerg.....	31
5.1 Perspektiver for Esbjerg.....	31
5.2 Strategiske stikord til et ECOC-indhold.....	32
5.3 Kulturel infrastruktur Esbjerg.....	32
5.4 Kulturfaciliteter i Esbjerg Kommune.....	33
6. Organisation.....	35
6.1 Etaper.....	35
6.2 Politisk forankring og selskabsform.....	35
6.3 Administration, styregruppe(r), rådgivning.....	36
Bilag	
Kulturhovedstæder 1996-2019 – udpegede og kandidater.....	37
Referenceliste.....	39

Forord

I 2017 er Danmark sammen med Cypern udpeget til at være hjemsted for to såkaldte europæiske Kulturhovedstæder. Udpegningen af hvilke byer, det konkret skal være, vil foregå i 2013. Esbjerg Kommunes økonomiudvalg har derfor anmodet Institut for Forskning og Udvikling i Landdistrikter (IFUL) ved Syddansk Universitet om at foretage en analyse af mulighederne for, at byen og kommunen kan komme i betragtning som Kulturhovedstad. Med rapporten søger vi at tydeliggøre, hvad der ligger i begrebet Kulturhovedstad, og hvad kriterierne er for at kunne komme i betragtning. Vi ser også på, hvordan andre byer (primært Cork og Stavanger) har grebet opgaven an, og hvilke erfaringer der foreligger. Endelig foretager vi en vurdering af Esbjergs muligheder for at kunne komme i betragtning, når den endelige udpegning finder sted i 2013.

Udpegningen af den europæiske Kulturhovedstad er med til at sætte særlig fokus på byer, som kan bidrage til at gøre opmærksom på og udvikle europæisk kultur. Da der er meget prestige forbundet med udpegningen, er der hård konkurrence om at opnå titlen. Samtidig kræver titlen lang tids forberedelse. Selv om der er lang tid til 2013, kan vi konstatere, at der fx i Spanien allerede nu er hård kamp mellem mange byer om, hvem der skal have titlen i 2016. Der er nemlig ikke kun tale om at kunne opstille et interessant aktivitetsprogram for det pågældende år, men også at kunne vise en linje og et ambitionsniveau i årene forinden.

Undersøgelsen er foretaget af forskningsmedarbejder Karsten Eskildsen, som har fået frie rammer til at tilrettelægge arbejdet. Vi takker for godt samarbejde med kulturforvaltningen om analysen. Samtidig vil vi gerne rette en tak til de mange i ind- og udland, som har stillet sig til rådighed for interviews og leveret baggrundsmateriale til undersøgelsen.

Esbjerg, november 2007

Flemming Just
Instituttleder

Sammenfatning

Baggrund

EU-afgørelse vedr. "Den Europæiske Kulturhovedstad" = European Capital of Culture = "ECOC"

Ifølge en EU-vedtaget rotationsordning kan man i 2013 både i Danmark og på Cypern indstille en by som "Europæisk Kulturhovedstad 2017" (European Capital of Culture = ECOC). Den danske regering udsender senest 2011 en invitation til deltagelse i konkurrencen om at blive ECOC 2017 og nedsætter i forlængelse heraf en international jury, der senest 2013 foretager den endelige udvælgelse. Juryen bliver på 13 personer: syv medlemmer udpeget af hhv. EU-Parlamentet, Rådet, Kommissionen og Regionalrådet og seks medlemmer direkte eller indirekte udpeget af den danske regering. De danske kandidatbyers ansøgningsfrist bliver 1. november 2011.

By og/eller region

Udpegningen af Europæiske Kultur-byer og -hovedstæder har i EU-regi fundet sted siden 1985 (København var Kulturby i 1996). Initiativet har siden 1990'erne udviklet sig til at være en storstilet kulturbegivenhed og med så store perspektiver for den bymæssige og/eller regionale udvikling, at det har skabt markant konkurrence omkring udpegningen i de fleste europæiske lande. Det hedder "Kulturhovedstad", men EU-afgørelsen beskriver direkte, at "hovedstaden" også kan omfatte den region, byen ligger i. F.eks. er Stavanger ECOC i 2008 og inddrager såvel den noget mindre nabokommune, Sandnes, som hele Rogaland Fylke. Noget tilsvarende gør sig gældende for udpegede Kulturbyer som Luxembourg (2007), Essen (2010) og Maribor (Slovenien, 2011).

Kandidatur og ansøgning

Økonomi og budget

Der er i EU-afgørelserne ingen formelle krav til kandidatbyernes størrelse og status eller til deres foreslåede budgetter, som hidtil har varieret fra ca. kr. 70 mio. (Avignon 2000) til ca. kr. 1 mia. (København 1996!). Man kan næppe afgøre størrelsen af et nødvendigt budget, men et udgangspunkt kunne være ca. kr. 250 mio., bl.a. fordi EU-afgørelsen forudsætter et markant samarbejde på nationalt plan mellem erhvervsliv og den lokale/regionale arrangør samt ikke mindst den nationale regering, som i ministerrådet har forpligtet sig på ECOC-programmet. I regelen har den arrangerende by/region båret ca. 30 % af det samlede budget – i Stavanger er det samlede budget på NOK 300 mio., hvoraf byen finansierer NOK 50 mio., mens Sandnes Kommune og Rogaland Fylke hver bidrager med NOK 25 mio. Staten garanterer NOK 100 mio., mens de resterende NOK 100 mio. kommer fra private sponsorer. Alle budgетtal – bortset fra den statslige garanti – omfatter såvel kontante støttebeløb som kapitaliserede ydelser. Forholdsmæssigt skønnes tallene også at kunne give et fingerpeg i forbindelse med f.eks. Esbjerg. Det direkte EU-bidrag vil i 2017 'kun' udgøre €1,5 mio., men forventes indirekte at blive mere i kraft af tilskud til enkelte ECOC-projekter.

Erfaringer fra tidligere ECOCs

Turisme

Erfaringerne fra de forskellige ECOCs er meget forskellige, men helt overvejende positive. Negative erfaringer knytter sig til for små budgetter og til mislykket markedsføring. I irske Cork, der var ECOC i 2005, var de kunstneriske og organisatoriske evalueringer relativt negative, men ikke desto mindre har en statistisk analyse af turist-flowet i 2005 vist sig særdeles positiv: antallet af turister i Cork og den nærmeste omegn såvel som den økonomiske turistomsætning steg med ca. 30 % - svarende til en stigning på €90 mio., hvilket for Cork City var et bemærkelsesværdigt resultat af byens egen ECOC-

finansiering på 'bare' €5,75 mio. (af et samlet budget på ca. €17 mio.).

Evaluering og perspektiver

Blandt de mest succesfulde ECOCs fremhæves især Glasgow (1990) og Lille (2004), idet begge byer med ECOC-året grundlæggende ændrede deres image og lagde grunden til en fornyet udvikling både kulturelt og økonomisk. I Lille har man således efterfølgende etableret en "permanent" ECOC-organisation: "Lille3000". Blandt andre 'gode' ECOCs kan nævnes Krakow (2000) og Graz (2003). Stavanger 2008 kan naturligvis endnu ikke vurderes, men strukturelt forekommer året særdeles godt forberedt og vil være oplagt som eventuel yderligere inspiration for Esbjerg.

Danske kandidater

Den danske regering har endnu ikke forholdt sig hverken økonomisk eller proceduremæssigt til udpegningen af den danske ECOC 2017. Kulturministeriet bliver ansvarligt for gennemførelsen af proceduren og har meddelt, at man ikke forventer noget konkret initiativ før 2010. Kun Århus har hidtil klart signaleret sit kandidatur og har indskrevet ambitionen i kommunens "Kulturpolitik 2008-2011" (endnu ikke vedtaget). Ingen andre byer har indtil videre erklæret deres kandidatur, men efterretninger fra Skole- og Kulturforvaltningen i Aalborg lyder, at "man er positiv over for en evt. ansøgning".

Kultur – indhold og strategi

I EU-publikationen "Vejledning for kandidatbyer" understreges det, at "*en by udpeges ikke til europæisk kulturhovedstad udelukkende på baggrund af, hvad den er, eller hvad den gør. Byen udpeges på grundlag af det program af særlige kulturbegivenheder, den foreslår at afholde i løbet af det pågældende år, som naturligvis skal være et exceptionelt år.*" Succeskriterierne er således relative: udpegningen afhænger af programmets kvalitet og perspektiver samt ikke mindst ansøgningens dokumentation af samarbejdsstyrker mellem offentlige og private bidragsydere. Programprofilerne har hidtil været relativt fokuseret på det kultur-begreb, som præger de store EU-landes definition: kunst, musik, litteratur etc. og i mindre grad på områder som idræt og amatør-kulturen, men intet i EU-afgørelsen forhindrer ECOC'en i at omfatte også disse dele.

Mindre event – mere strategi

Kulturhovedstaden er ikke blot en event, men i højere grad en strategi! Selve ECOC-året og programmets begivenheder vil uden tvivl give store oplevelser og erfaringer, men vil samtidig blive en dokumentation af værtsbyens organisatoriske, innovative og udviklingsmæssige potentiale. Esbjergs eventuelle kandidatur forudsætter derfor også markant lokal og regional commitment og en kultur-strategi med definerede målsætninger mindst frem til og med 2017. Forberedelsen forudsætter endvidere administrativ og politisk udvikling både regionalt og nationalt samt bl.a. en langsigtet PR-strategi, der sammen med øvrige indsatser kan holde projektet "på dagsordenen" over en længere periode.

Organisation og videre fokus

I givet fald bør strategien finde organisatorisk forankring med henblik på fortsat opfølgning af ECOC-perspektiverne. Det kunne ske i kraft af de strategiske tiltag, der defineres i den gældende, regionale kulturaftale (2007-2010), samt gennem en række 'støtte-piller' for en overordnet kultur-strategi, der i relativ god tid for den nationale ECOC-konkurrence kunne begynde med Ribes planlagte 1300-års jubilæum i 2010 og evt. foreløbigt afsluttes med Esbjergs 150-års jubilæum i 2018. Med skyldig hensyntagen til regionens øvrige

*Ribe 1300 år
Esbjerg 150 år*

deltagere kunne denne tidsmæssige afgrænsning skabe en fornøden projektdynamik såvel som en fornyet identifikation for regionens kulturelle egenart.

Ambitionen om at blive Europæisk Kulturhovedstad i 2017 vil i sig selv skabe national opmærksomhed og vil erfaringsmæssigt kunne få positive perspektiver, uanset om den pågældende kandidatby endeligt udpeges eller ej.

1. Kulturhovedstad? – baggrund og analyse

1.1 Analysens grundlag og metode

Nærværende udredning afdækker primært ansøgningskriterier og det økonomiske perspektiv vedrørende ECOC i Danmark 2017. Til brug herfor anvendes offentliggjorte dokumenter fra EU-kommissionen og diverse evalueringer i tilknytning til gennemførte og udpegede ECOCs.

Som det vil fremgå, spiller etablering af en formuleret kulturstrategi en afgørende rolle i en fortsat ECOC-proces. Derfor var det fra begyndelsen af analysearbejdet klart, at det kunne profitere af samtaler med udvalgte kulturinteressenter i Esbjerg Kommune – dels for at kaste lys over erfaringer med strukturelle styrker og svagheder, og dels for at få nogle stikord til fremtidige strategier.

Udredningens tilrettelæggelse tillod imidlertid ikke en interview-runde i det oprindeligt forventede omfang, ligesom det snart viste sig, at de fleste interviewede generelt havde overensstemmende oplevelser af Esbjergs ”kulturhistorie”. Mht. fremtidige perspektiver koncentrerede samtalerne sig derfor om en række udvalgte temaer, særligt set i lyset af

1. ECOC-kriterierne om den ”europæiske dimension” og ”by og borgere” samt
2. fortsat udvikling af allerede erkendte styrker

Temaerne drejede sig derfor om 1) formidling vedrørende natur og kultur, 2) musik, 3) erhverv og kultur og 4) talentudvikling. Der har været gennemført samtaler med en række kulturaktører i Esbjerg Kommune. Af tidsmæssige årsager har samtalerunden måttet indskrænkes, men det anbefales, at den eventuelle videre proces snarest inddrager en struktureret repræsentation af kommunens kulturliv.

Desuden besøgte Cork og Stavanger, hvor der gennemførtes semi-strukturerede interviews med personer med indgående kendskab til ECOC-projekterne i de to byer. Cork blev valgt, fordi 1) byen har været ECOC efter de seneste udvælgelsesprincipper, 2) byens størrelse (ca. 175.000) er sammenlignelig med Esbjerg, og 3) rygterne om byens positive erfaringer med projektet. Der blev gennemført samtaler med a) den tidligere økonomichef for Cork 2005, b) den tidligere ”project manager – community based actions”, som nu leder et kultur- og udstillingscenter i byen, samt c) Corks kommunale ”cultural officer”. Stavanger valgtes, både p.g.a. det gode bekendtskab mellem Esbjerg og Stavanger, og p.g.a. ECOC-projektets aktualitet – Stavanger er Kulturhovedstad 2008. Her gennemførtes samtaler med ”strategidirektøren”, der i en 5-års orlov som kommunal kulturchef er knyttet til Stavanger 2008.

1.2 EU's kulturprogram 2007-2019

”Den europæiske kulturhovedstad” er navnet på den EU-”aktion”, som har været gennemført i praksis siden 1985. Afgørelsen om gennemførelse og udvælgelse af de konkrete byer beroede indtil 1999 alene hos ministerrådet, men har siden været omfattet af de to kulturprogrammer, Kultur 2000 og 2007.

Den er i den seneste udgave af kulturprogrammet, der omfatter årene 2007-2013 – afgørelsen 1855/2006/EF af 12. december 2006 – den eneste ”aktion”, der er særskilt omtalt og nævnes ved navn.

Kulturprogrammets overordnede formål findes i artikel 3 og skal:

1. styrke det kulturelle område, der er fælles for europæerne, og som er baseret på en fælles kulturarv, gennem udvikling af kultursamarbejdet mellem skabende kunstnere, kulturelle aktører, og kulturinstitutioner i de lande, der deltager i programmet, med henblik på at fremme udviklingen af europæisk medborgerskab. (...)
2. og har følgende specifikke mål:
 - a) at fremme den tværnationale bevægelighed for personer, der arbejder i kultursektoren
 - b) at fremme den tværnationale udbredelse af kunstværker og kunstneriske og kulturelle frembringelser
 - c) at fremme den tværkulturelle dialog,

mens artikel 4 formulerer i alt tre indsatsområder:

1. støtte til kulturelle aktioner – omtalt som samarbejdsaktioner og ”særaktioner”
2. støtte til organer, der er aktive på kulturområdet på europæisk plan
3. støtte til analyser og aktiviteter, der maksimerer virkningen af europæisk kultursamarbejde

Særaktionen ”Kulturhovedstaden” nævnes som nummer 13 blandt programmets i alt 31 ”betragtninger” såvel som i en særskilt note i afgørelsens bilag. Begge steder hedder det, at ”der vil blive ydet betydelig støtte til Europæiske Kulturhovedstad”, først med begrundelsen, at:

- a) det er et ”arrangement, der nyder stor bevågenhed blandt europæerne og bidrager til at styrke følelsen af at tilhøre et fælles kulturelt område” og dernæst:
- b) ”fremme gennemførelsen af aktiviteter, der tager sigte på at synliggøre Europa og det tværeuropæiske samarbejde på kulturområdet.”

Forud for vedtagelsen i december 2006 af Kultur 2007 traf EU-parlamentet og ministerrådet i oktober 2006 - 1622/2006/EF – en særskilt afgørelse vedrørende forløb og udnævnelser af Kulturhovedstæder frem til 2019, altså seks år ud over kulturprogrammets varighed. Uanset denne periodiske forskel er støtten til Kulturhovedstæderne underlagt kulturprogrammets budget, som imidlertid er et rammebudget uden klar angivelse af ”kulturhovedstads-økonomien”.

Kulturprogrammets budget 2007-2013 (syv år) er i sin helhed ca. €400 mio., hvoraf ”aktionerne” i alt tildeles ca. €300 mio., og ”særaktionerne” – bl.a. Kulturhovedstaden – i alt ca. €70 mio. Altså €10 mio. pr. år. Men: ”særaktionerne” dækker et stort variation af tiltag, bl.a. uddeling af priser for oversættelser og arkitektur samt et af de seneste års kraftigste tiltag: kulturprojekter med Kina og Indien.

Noget overraskende har det således vist sig, at tidligere tildelinger af midler fra Kulturprogrammet til ECOC set i forhold til programmets tilsyneladende

fokusering på denne aktion såvel som i forhold til den relativt rummelige budgetramme på €10 mio. pr. år har været stærkt begrænset. Undertiden er denne del af budgetrammen reelt ikke kommet i anvendelse – f.eks. i Cork 2005, hvor den eneste direkte støtte til gennemførelse af kulturåret var €50.000 (ca. kr. 375.000!), som tilmed ikke var udløst af samarbejdet mellem organisationskomitéen og EU-kommissionen, men derimod af en ansøgning fra et konkret projekt ("Relocations": teater i nye omgivelser), som vurderedes i særlig grad at opfylde kriterierne for kunstnerisk og kulturel "europæisk bæredygtighed".

Kulturprogrammet definerer således ikke Kulturhovedstaden specifikt, men udgør en overordnet idé-ramme for mulige initiativer, der kan danne grundlag for denne "sær-aktion".

1.3 Rotationsordning vedrørende Kulturhovedstadne

EU-afgørelsen 1419/1999/EF bestemte, at der fra 2005 indføres en rotation, hvor medlemslandene efter tur udpeger en kandidat til ECOC. Allerede her bestemtes det, at Danmark kan indstille en kandidat i 2017. Efter udvidelsen af EU i 2004 revideredes nok en gang 1999-beslutningen, således at der fra 2009 hvert år er *to* lande, der hver udpeger en Kulturhovedstad. Dette var en indlysende nødvendighed på grund af de nu 27 medlemslande. Det har allerede vist sig, at fordoblingen af værtsbyer ikke har mindsket interessen for aktionen. Allerede 1999-afgørelsen åbnedes der mulighed herfor, hvilket blev udnyttet i 2001, 2002 og 2004, og ligeledes er årsagen til, at der også i 2007 og 2008 er to udpegede byer – heraf endda to fra de "tredjelande", som blev nævnt i afgørelsen fra 1999: Rumænien (som siden er blevet fuldgældigt medlem) og Norge. Presset på denne særaktion ses endvidere deri, at der i 2010 er sket en "ophobning" af værtsbyer, fordi både et nyt medlemsland: Ungarn, og et kandidatland: Tyrkiet, har udpeget hver sin by sammen med Tyskland, der oprindeligt skulle have været ene-værtsland i 2010, men nu må dele titlen med to øvrige.

Oprindelig rækkefølge (1999):

2005	Irland
2006	Grækenland
2007	Luxembourg
2008	England
2009	Østrig
2010	Tyskland
2011	Finland
2012	Portugal
2013	Frankrig
2014	Sverige
2015	Belgien
2016	Spanien
2017	Danmark
2018	Holland
2019	Italien

Udvidet rækkefølge (2006):

2005	Irland
2006	Grækenland
2007	Luxembourg Rumænien
2008	England Norge
2009	Østrig Litauen
2010	Tyskland Ungarn Tyrkiet
2011	Finland Estland
2012	Portugal Slovenien
2013	Frankrig Slovakiet
2014	Sverige Letland
2015	Belgien Tjekkiet
2016	Spanien Polen
2017	Danmark Cypern
2018	Holland Malta
2019	Italien Bulgarien

1.4 Aktuelle dokumenter (EU-retsakter, rapporter m.v.)

Det formelle og gældende grundlag for gennemførelse af ECOC er primært de seneste afgørelser:

1419/1999/EF - Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse af 25. maj 1999 om en fællesskabsaktion vedrørende "Den Europæiske Kulturhovedstad" 2005-2019.

Indtil denne afgørelse var Kulturbyerne administreret via Kalajdoskop-programmet, men indgik herefter til kulturprogrammet "Kultur 2000". Dette er den første af de afgørelser, der har betydning også for fremtidige ECOCs. Den er mindre omfattende end afløseren fra 2006, men skal omtales, dels fordi den er en vigtig, historisk forudsætning, og dels fordi nogle af de nu gældende formål allerede er nævnt her og således må tillægges relativ større betydning: bl.a. at udpegede byer kan vælge at involvere den omkringliggende region i deres program, og at der bør være sammenhæng mellem de byer, der udpeges samme år.

Desuden er 1419/1999/EF fortsat grundlaget for ECOC til og med 2010, mens en overgangsbestemmelse med udgangspunkt i 1419/1999/EF finder anvendelse vedrørende årene 2011 og 2012. Eftersom ECOC udpeges fire år forud for aktionen, er endnu ingen ECOC udpeget alene på grundlag af nedenstående afgørelse, der vil gælde fra og med 2013 – og altså omfatte den danske ECOC 2017-kandidat.

1622/2006/EF - Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse af 24. oktober 2006 om en fællesskabsaktion vedrørende "Den Europæiske Kulturhovedstad" 2007-2019.

Der er naturligvis mange sammenfald mellem de to afgørelser. Især må fremhæves den betydning, der tillægges kulturprojekter med en "europæisk dimension": i den første afgørelse var eksemplerne herpå og kravene til sådanne projekter fordelt på syv relativt ordrige punkter, mens det er tydeligt, at man i de seneste har forsøgt at undgå for stor detaljeringsgrad. Kravene er nu tilsyneladende(!) reduceret, men indholdsmæssigt har de reelt nogenlunde samme vægt:

Med hensyn til »den europæiske dimension« skal programmet:

- a) fremme samarbejdet mellem kulturformidlere, kunstnere og byer i den berørte medlemsstat og i andre medlemsstater inden for alle kultursektorer
- b) fremhæve værdien af kulturel mangfoldighed i Europa
- c) understrege de fælles aspekter i de europæiske kulturer

ECOC-formålet i de to afgørelser forbliver dog det samme og har simpelthen samme ordlyd: at fremhæve de europæiske kulturers rigdom og mangfoldighed samt deres fælles træk og medvirke til at give de europæiske borgere større forståelse for hinanden.

Desuden gælder Kultur-programmets overordnede sigte, således som det er beskrevet i punkt I a.

”Vejledning for kandidatbyer i forbindelse med Den Europæiske Kulturhovedstad”. http://ec.europa.eu/culture/eac/index_en.html

Der er hidtil udarbejdet indstillings-rapporter vedrørende udpegning af ECOCs indtil og med 2011 (Turku og Tallinn). Sammen med bl.a. ”Vejledning for kandidatbyer i forbindelse med Den Europæiske Kulturhovedstad” er de både informerende og inspirerende. Vejledningen findes på kommissionens hjemmeside for kultur: http://ec.europa.eu/culture/eac/index_en.html. Hjemmesiden er generelt meget informativ, men relativt uoverskuelig, og især indstillingsrapporterne kan være vanskelige at finde.

Der gøres i øvrigt opmærksom på, at der er flere uoverensstemmelser mellem afgørelsen 1622/2006/EF og ”Vejledningen” – bl.a. vedrørende indkaldelse af ansøgninger. Hvor dette er tilfældet, anvendes i denne redegørelse teksten i afgørelsen med henvisning til ”Vejledningens” alternative tekst.

2. Kriterier, kandidatur og ansøgning

2.1 Ansøgnings- og udvælgelsesprocedure

Udvælgelsen af en dansk kandidat til ECOC finder sted i 2013, efter at den danske regering i 2011 – forventeligt i slutningen af 2010 – har indkaldt ansøgninger fra interesserede byer og samtidig orienteret om kriterier og procedure. Det bliver det danske kulturministerium, der bliver ansvarlig for udvælgelsesproceduren, men ikke nødvendigvis udførende. Der kan næppe forventes iværksat konkrete handlinger fra nationalt, dansk hold før 2010.

Sammen med procedurens start tages der initiativ til sammensætning af en udvælgelseskomité – fra 2009 kaldet en *jury*. I relation til den danske udpegning mødes den mindst to gange: første gang inden udgangen af ansøgningsåret 2011 og igen senest 1. oktober 2012, hvorefter den inden udgangen af året offentliggør en rapport med en indstilling og evalueringer af de indsendte ansøgninger – alt sammen med henblik på EU-institutionernes formelle udpegning i det sene forår 2013. I flg. EU-afgørelsen 1622/2006/EF skal juryen have seks repræsentanter udpeget af den danske regering, mens syv udpeges af EU-kommissionen efter flg. udpegningsregler: EU-parlamentet udpeger to, ministerrådet udpeger to, kommissionen udpeger to, og Regionsudvalget én. Borgmester Henning Jensen (S), Næstved, har i flere omgange været udpeget af regionsudvalget til bedømmelseskomiteerne, senest i 2005 hvor byerne Linz og Vilnius blev besluttet. Juryens formand vælges blandt disse syv EU-udpegede medlemmer.

Der er ikke taget stilling til de nationalt udpegede medlemmers kvalifikationer og baggrunde, og der kan kun i begrænset omfang trækkes på erfaringer fra tidligere Kulturhovedstad, hvor de nationale udvælgelsesprocedurer har været særdeles forskellige. Senest har der dog været et forløb i Finland, som måske kan give en idé om de statslige interesser i udvalgets sammensætning. Her blev Turku/Åbo i konkurrence med seks andre byer – bl.a. Esbjergs venskabsby Jyväskylä – i juni 2006 udpeget som Finlands *kandidat* til Kulturhovedstaden 2011 af en national jury på blot fire medlemmer, alle udpeget af undervisnings- og kulturministeren. Dette valg er i juni 2007 blevet vurderet og godkendt af det såkaldte og EU-udpegede ”selection panel”. Det finske udvalg havde direktøren for den finske version af den danske Kulturarvsstyrelse, Pekka Kärki, som formand, suppleret med den meget anerkendte cellist (og æresprofessor) Seppo Kimanen, der nu er leder af det finske institut i London og har organiseret finske musikfestivaler i en menneskealder. Udvalgets sidste to medlemmer var den 33-årige Laura Sarvilinna, der er leder af et uafhængigt design-institut, samt en 26-årig kendt skuespillerinde, Pamela Tola. Med denne sammensætning blev både yngre kultur-aktører og Finlands traditionelle, væsentlige kulturområder som musik og design repræsenteret.

Indstillingen af den nationale kandidat til bedømmelse af det EU-udpegede selection panel har hidtil alene været et nationalt anliggende, og er foregået på meget forskellig måde: bl.a. er Maribor (2012) i Slovenien udpeget af en komité på 13 medlemmer, hvoraf fire var udlændinge – bl.a. formanden Franco Bianchini, der gennem mange år har forsket i bæredygtig by-udvikling ved

universitetet i Leicester og flere gange været udpeget til diverse EU-komitéer – også i tilknytning til ECOC.

Den danske kandidat 2017 udpeges alene af den internationale jury på 13 medlemmer, hvorefter valget bekræftes i Bruxelles efter flg. retningslinjer:

1. EU-Parlamentet kan inden for tre måneder efter offentliggørelse af juryens rapport fremsætte kommentarer hertil – i Danmarks tilfælde: senest 1. april 2013,
2. Kommissionen udarbejder en henstilling på grundlag af Parlamentets kommentarer og juryens rapport, og
3. Rådet udnævner officielt de to Kulturhovedstæder.

2.2 Formelle kriterier

De afgørende kriterier vedrørende ”den europæiske dimension” og ”by og borgere” har kort været omtalt i det forrige og vil nedenfor blive eksemplificeret på grundlag af EU-afgørelsen 1622/2006/EF og ”Vejledning for kandidatbyer”. Men 1622/2006/EF opregner tillige en række øvrige kriterier i selve ansøgningen, som må holdes for øje – hvad enten en ansøgning tilstræber at leve op til de formulerede krav, eller den ønsker at tilbyde alternativer. Dette er omtalt i 1622/2006/EF, artikel 3 ”Ansøgningen”:

National kulturpolitik

Den pågældende medlemsstat forpligter sig til at udpege en kandidat i overensstemmelse med statens egen kulturpolitik og –strategi. Spillerummet herfor er naturligvis stort, men Danmark vil altså i forbindelse med indkaldelse af ansøgninger ikke kunne vælge at ”opfinde” nye kriterier som f.eks. bystørrelse, geografisk beliggenhed, befolkningssammensætning eller andet.

Kulturhovedstadens varighed

Begivenheden skal vare mindst et år, medmindre man ”rimeligt” kan begrunde en kortere periode. Tilrettelæggelsen har varieret fra ECOC til ECOC, men i reglen har der reelt været afholdt arrangementer, udstillinger m.m. fra medio januar til medio december, evt. med en ”nytårs-finale”.

Samarbejde med cypriotisk Kulturhovedstad 2017

Den udpegede Kulturhovedstad er forpligtet på samarbejde og fælles projekter med det andet lands Kulturhovedstad det pågældende år. Cypern danner ”par” med Danmark i 2017, men det har ikke kunnet oplyses, om en cypriotisk by har konkrete planer. Umiddelbart kan der i den lille ø-stat (ca. 800.000) tænkes på byerne: hovedstaden Nicosia (ca.200.000), Limassol (ca. 95.000), Lanarka (ca. 50.000) og Paphos (ca. 50.000).

Langsigtede strategier

Blandt afgørelsens i alt femten ”betragtninger”, der indleder og er forudsætningen for 1622/2006/EF, lægges der vægt på sammenhængen mellem ECOC-året og den pågældende værtsbys langsigtede strategier: *For at sikre en langsigtet virkning af ”Den Europæiske Kulturhovedstad” bør initiativet samt de strukturer og den kapacitet, som aktionen skaber, anvendes som grundlag*

for en langsigtet udviklingsstrategi på det kulturelle område for de pågældende byer. Ansøgningen bør således om muligt godtgøre, at de indvundne erfaringer og kompetencer vil blive brugt i årene efter ECOOC.

2.3 "Den europæiske dimension" og "by og borgere"

Som nævnt opstiller afgørelsens artikel 4 to overordnede krav til kulturprogrammet:

- 1) "den europæiske dimension" skal
 - a) fremme samarbejdet mellem kulturformidlere, kunstnere og byer i den berørte medlemsstat og i andre medlemsstater inden for alle kultursektorer
 - b) fremhæve værdien af kulturel mangfoldighed i Europa
 - c) understrege de fælles aspekter i de europæiske kulturer
- 2) "by og borgere" skal
 - a) fremme deltagelse af de borgere, der bor i og omkring den pågældende by, og skabe interesse hos dem og hos borgere fra andre lande
 - b) være bæredygtigt og indgå som en del af byens langsigtede strategi for den kulturelle og sociale udvikling

ad 1a)

der er mange eksempler på tilknytning af kunstner-grupper fra andre EU-lande til en given ECOOC, f.eks. "Relocation" i Cork 2005, hvor teatertrupper fra Frankrig, Polen, England og Cork i fællesskab opførte skuespil i utraditionelle rammer og inddrog byen Cork's topografi. Stavanger har meget bevidst satset på "artists in residence", dvs. gæstende kunstnere, der i en periode samarbejder med lokale/regionale aktører, såvel professionelle som amatører.

ad 1b)

Denne kategori drejer sig om at fokusere på Europas kulturelle mangfoldighed, og kommer f.eks. til udtryk i "Cities on the Edge" i Liverpool 2008, der er en udstilling om de 5 havnebyer (Liverpool, Marseille, Napoli, Istanbul og Gdansk). Disse byer har mange fælles træk såsom havnen, indvandrergrupper, sociale og økonomiske problemer og en unik identitet i deres respektive lande.

ad 1c)

Fokus på egentlige fælles træk ved europæisk kultur. Et eksempel er "European Baroque Dialogues" i Vilnius 2009, der er et program for barokke kunstprojekter inden for arkitektur, musik, teater, maleri, litteratur og dans og medier. Målet er at skabe en opdateret præsentation og moderne fortolkning af den europæiske barokke kulturarv, der har haft særlig betydning for byen.

ad 2a)

Et oplagt eksempel er fra Stavanger 2008: "Neighbourhood Secrets", der bliver et forum for møder mellem internationale kunstnere og lokalsamfundet i et samarbejde med de vigtigste bygninger og attraktioner i regionen. Der er i dag over 100 forskellige nationaliteter i Stavanger-området. Projektet stiller spørgsmålet: Hvor internationalt orienteret er gennemsnitsborgeren i Stavanger og Sandnes? Hvordan ser Stavangers indbyggere deres egen by? Hvad sker der, når borgerne konfronteres med udfordrende, moderne relationel kunst?

ad 2b)

Et kulturprojekt til udvikling af en bevidsthed om byudvikling er ”*Cities in transition*” (Liverpool 2008): Ved at præsentere et program af sociologiske og historiske projekter omkring, hvorledes byer og civilisationer gennem tiderne konstant er brudt sammen og opstået, er det målet at give beboerne i Liverpool og Merseyside mulighed for gennem kunsten at forholde sig åbent hertil. Programmet indeholder foredrag, debatter, vandringer, udstillinger og lokale og internationale optrin – alt sammen forbundet med arkitektur, bygninger og byers forandring.

Derudover har ”Vejledningen” en to generelle anbefalinger:

1. Byen opfordres til at udnytte sine særlige kendemærker og til at vise kreativitet. I den forbindelse er byens kulturliv og –arv et aktiv, som dog kun kan udgøre et grundlag for tilrettelæggelsen af begivenheden.
2. Programmet for kulturhovedstadsåret skal være exceptionelt: det skal være udarbejdet specielt til begivenheden.

2.4 ECOC-profiler og indsatser

Eftersom samtlige indstillede, nationale ECOC-kandidater siden 2001 er blevet godkendt af EU’s ”selection panels”, er det vanskeligt at sammenligne kvaliteten af kandidatbyernes forskellige oplæg. Der er simpelthen ikke tilstrækkeligt materiale, der præsenterer ECOC-oplæg fra ikke-valgte byer. Desuden har de komitéer, der hidtil har udvalgt den nationale kandidat, overvejende kun haft anerkendende ord tilovers også for de vragede, men har understreget, at netop den valgte bys oplæg var særligt ”overbevisende, perspektivrigt og af kunstnerisk høj kvalitet” – eller lignende formuleringer. Den følgende oversigt baserer sig derfor alene på gennemførte og udpegede ECOCs.

I de første mange år var alene kulturby-æren nok til en samlet markedsføring for den enkelte by. Byerne kaldte sig blot ”København Kulturby 1996” eller blot ”Stockholm 1998” – i en slags overensstemmelse med olympiske byer ”Sidney 2000”. Men siden Weimar 1999 har de fleste ECOCs valgt at have en programtitel for det pågældende år, der på en gang skulle være til inspiration og være en løs samlet ramme omkring ECOC-årets mange tiltag. Det skal dog understreges, at de fleste titler har været ganske abstrakte, men planlæggerne har overvejende ment, at det samlede program så at sige ”fortolkede” titlen. Et par eksempler:

- 1999) Weimar: ”Das Goethe Komplex” – idé: 250-årets for byens store søn, kombineret med byens netop genvundne kulturstatus efter Tysklands genforening.
- 2000) var der hele ni kulturbyer, hvoraf kun Avignon i Frankrig valgte en titel: ”Avignon – un spectacle permanent” (”en permanent forestilling”) til understregning af byens stærke tradition som teaterby
- 2001) Porto: ”Bridges to the Future” (”bro(er) til fremtiden”) med broen som symbol på forbindelse mellem a) land og by, b) erindring og fremtid, samt c) jeg og de andre.

- Rotterdam: "Rotterdam is many cities" med projekter til afdækning af byens mange identiteter som arbejdsby, uddannelsesby, historisk by, multikulturel by osv.
- 2002) Salamanca: "The city of thought, of encounters and of knowledge." ("by med tanke, møder og viden"), som omfattede kunstprojekter, hvor man især kobede traditionelle og innovative udtryksformer. Brugge var ECOC samme år, men uden nogen valgt titel
- 2003) Graz anvendte det optimistiske "Graz fliegt" ("Graz flyver").
- 2004) Genova udnyttede ordspillet i "GeNova04": et "nova = nyt Genova". Lille anvendte ingen konkret titel, men havde mottoet "Art de vivre" ("måden at leve") som underskrift i forbindelse med mange projekter.
- 2005) Cork's "A City takes its place" er de senere års programmatisk mest direkte motto, der tydeligt indikerer, hvad ECOC-året skal handle om: *at brande byen på ny*. En af de højst profilerede indsatser til understøtning heraf var kulturprogrammets mange "community based activities" – dvs. projekter, der mest muligt var forankret i lokale netværk, hvad enten det var kulturforeninger, sportsklubber eller beboergrupper på meget lokalt plan. Ambitionen var at få borgere til at se med nye øjne på egen virkelighed og måske ligefrem skabe fornyet stolthed og identitet på eget lokal-miljøes vegne. Kvantitativt var det en stor succes med flere hundrede projekter med stor opbakning. Men selve antallet blev et problem, fordi projekterne herved ikke skabte interesse uden for et meget begrænset område og således ikke kom til at præge byens fælles kulturbevidsthed. Dette medførte Cork-årets største kritikpunkt: at ECOC-året forblev relativ ubemærket for størsteparten af indbyggerne. De, der havde været involveret i lokale projekter, oplevede det ikke som en del af det store projekt.
- 2006) Patras i Grækenland havde undertitlen "Bridges and dialogues", men anvendte det ikke meget efter indledende, hård kritik af EU's "selection panel".
- 2007) Luxembourg anvender: "Reaching beyond borders" ("nå over grænser") suppleret med "Daring to take on the unexpected" ("at vove det uventede"), mens Sibiu ligefrem i program-fortalen erklærer, at man ikke har valgt en titel, fordi man anser ECOC-året som et "åbent koncept".
- 2008) Liverpool har ikke en samlet titel, mens Stavanger i løbet af processen har valgt begrebet "Open Port" ("åben havn") – et symbol på fordomsfri åbenhed over for omverdenen og som forudsætning for kulturel udvikling. Stavangers hovedsatsning ligger inden for international, kunstnerisk udveksling med fokus på "artists in residence". Det er ambitionen at give regionale ensembler – især inden for teater – mulighed for at samarbejde med betydelige internationale kapaciteter, så de hermed forøgede kompetencer vil kunne anvendes i Stavanger/Rogaland på længere sigt. Det kaldes **"Kulturlaboratorium": Stavanger2008's gæstekompagnier** De fire grupper, som er aktuelle er foruden *Inbal Pinto* fra Israel, *Oskaras Korsunovas Teaterkompagni* fra Litauen, *Muziektheater Transparant* fra Belgien og *Handspring Puppet Company* fra

Sydafrika. Alle grupper vil foruden at spille egne forestillinger præsentere en helt egen produktion specielt for Stavanger2008. Hver gruppe skal bruge Stavanger og regionen som et kulturlaboratorium, arbejde med en række af regionens egne kunstnere og dele kompetencer gennem workshops, masterclasses og samarbejde. Her vil der tillige kunne etableres netværk og samarbejde i fremtiden.

2.4 Bevillingsprocedure

For ECOC indtil 2006 har der ikke eksisteret faste retningslinjer for EU's samfinansiering af Kulturhovedstæderne. ECOCs har været henvist til at søge til enkelte projekter igennem det overordnede kulturprogram og har flere gange resulteret i særdeles begrænsede EU-midler. F.eks. i Cork (i alt €50.000). Enkelte gange er det dog sket, at man politisk har aftalt et særligt tilskud som f.eks. i København 1996, hvor man med afsæt i det ekstraordinært store budget fik en – i relation til det voldsomme budget beskeden – særbevilling på DKK 4,2 mio.

2007-2009 ydes der et maximum beløb på €1,5 mio. – efter ansøgning. Luxembourg, Sibiu, Liverpool og Stavanger skal således søge på grundlag af et eller flere konkrete projekter, hvortil EU-finansiering maksimalt kan udgøre 60%. Der er en generel accept af, at det er en besværlig procedure, som bl.a. betyder, at man f.eks. i Stavanger endnu ikke har sikkerhed for støtten, ligesom man heller ikke endnu(!) har besluttet sig for, hvilke projekter, man vil søge støtte til.

Fra og med 2010 har afgørelse 1419/2006/EF bestemt, at der udbetales en ”pris” i Melina Mercouris navn på et samlet beløb €1,5 mio. til den pågældende ECOC under forudsætning af, at projektet skrider planmæssigt frem og efterlever monitoreringens anbefalinger. Prisen udbetales senest tre måneder før ECOC-året.

Herudover vil der fortsat være mulighed for at søge projektstøtte via Kulturprogrammet, ligesom det vil være hensigtsmæssigt at søge størst mulig støtte til strukturel innovation via EU's strukturfonde, Regionalfonden og Socialfonden. Eventuelle tilskud herfra vil være en indirekte anbefaling af ECOC-ambitionen.

2.5 Tidligere ansøgninger: ”Selection panels” og jury

I det foregående er der ofte henvist til EU's såkaldte ”selection panels”. Dette panel har syv medlemmer, som udpeges efter samme regler, som kommer til at gælde for EU-pladserne i de nye udpegnings-juryer fra 2013, og som første gang skal udpege en by i 2009. Dette selection panel består i henhold til ECOC-afgørelsen 1419/1999/EF af ”syv uafhængige højtstående personer, som er eksperter med baggrund inden for den kulturelle sektor”. Parlamentet, Rådet og Kommissionen udpeger hver to, mens Regionsrådet udpeger én. Hidtil har dette panel ”blot” skulle godkende de nationalt indstillede kandidater og

forelægge en rapport herom for Parlament, Kommission og Råd. Med andre ord har panelet fungeret som ”et blå stempel”.

Kun i forbindelse med udpegningen af Patras 2006 har der været en formel drøftelse af panelets kommissorium, idet panelet fandt det utilfredsstillende at skulle tage stilling til blot en enkelt græsk ansøgning, som man oven i købet dårligt fandt kvalificeret! Principielt har medlemmerne været anonyme – men ikke hemmelige! Så kandidatbyerne har med en vis portion vilje altid kunnet identificere panel-medlemmerne. Fra 2009 indgår panelet som omtalt i de nye, sammensatte *juryer*, hvor der tillige findes nationalt udpegede medlemmer, og det må forventes, at anonymiteten herefter aldeles forsvinder.

Siden 2005 har ”selection panel” principielt skullet/kunnet vælge mellem flere kandidatbyer, men reelt er samtlige udpegninger sket på grundlag af en konkret indstilling fra det pågældende land. Undtagen Cork i 2005! – Irland var det første land, der kunne udpege en by i henhold til rotationsprincippet i 1419/1999/EF (se s. ??), og den irske regering valgte at bede om projektforslag fra fire byer: Cork (190.000), Galway (73.000), Limerick (90.000) og Waterford (50.000). I stedet for at foranstalte en national bedømmelse, valgte regeringen at sende samtlige projektforslag til Kommissionen. Repræsentanter fra Cork – både fhv. medarbejdere i Cork 2005 og nuværende i Corks kommunale administration hævder, at regeringen valgte denne fremgangsmåde af indenrigspolitiske årsager, men reelt var den berettiget hertil i overensstemmelse med 1419/1999/EF artikel 2. Og det kan lige så vel hævdes, at den irske regering faktisk blot forsøgte at handle i overensstemmelse med den dengang nye og uprøvede EU-afgørelse.

Under alle omstændigheder er det den hidtil eneste gang, at *the selection panel* har udøvet deres mulighed for at vælge imellem flere kandidater. Samtlige senere udpegninger – til og med Turku og Vilnius i 2011 – er sket på baggrund af nationale indstillinger. Endda ofte uden, at der overhovedet har været andre kandidater end de indstillede. 2006-2011 har følgende byer været ”ene-kandidater”: Patras, Luxembourg, Sibiu, Stavanger, Linz, Vilnius, Pècs, Tallinn og – efter alt at dømme! – Guimarães, mens Liverpool (2008), Essen (2010), Turku (2011) samt Maribor (Slovenien) alle har været igennem nationale udpegninger. Men igen af disse sidstnævnte lande har overladt udvælgelsen til *the selection panel*.

Det gælder for samtlige rapporter fra *selection panel*, at de har været omfattet af anbefalinger til opkvalificering af ECOC-projekterne. Anbefalingerne falder helt overvejende i tre kategorier: 1) højnelse af det kunstneriske niveau, 2) stærkere fokus på markedsføring, og 3) yderligere kvalificering af den ”europæiske dimension”. Kun i et par tilfælde (Patras og Sibiu) anbefalede man udbygning af kulturelle faciliteter som scener, koncertsteder m.v. Uden at have konkret dokumentation fra de to pågældende byer er det ikke indtrykket, at disse anbefalinger er blevet imødekommet i nævneværdig grad.

Til sidst skal opmærksomheden henledes på, at afgørelsen 1419/1999/EF artikel 6 så vidt oplyst ikke hidtil er bragt i anvendelse: det hedder her, at ” *Kommissionen udarbejder hvert år en evalueringsrapport om resultaterne af det foregående års arrangement, som også omfatter en analyse foretaget af arrangementets organisatorer. Rapporten forelægges for Europa-Parlamentet, Rådet og Regionsudvalget.*” Der er ikke fundet enkelte evalueringsrapporter – overhovedet – udarbejdet af Kommissionen, men derimod en mængde analyser, der – som også omtalt i artikel 6 – er foretaget enten af eller på vegne af de respektive ECOC-organisationer. Nogle få af disse er omtalt i denne udrednings afsnit 3.3. Kommissionen lod derimod i 2004 udarbejde en evaluering af Kulturbyer og –hovedsteder 1995-2004 ved Palmer/Rae Associates, Bruxelles: et digert værk ”European Cities and Capitals of Culture”, 2004, på 180 + 380 sider, der er tilgængeligt som PDF-fil på internettet: www.palmer-rae.com/culturalcapitals.htm og har dannet grundlag for store dele af denne udrednings konklusioner.

3. Erfaringer fra udpegede Kulturhovedstæder

3.1 Ansøgninger og oplæg

Trods flere venlige rykkere er det ikke lykkedes at fremskaffe Corks oprindelige ansøgning fra 2001, som var grundlaget for udnævnelse til Kulturhovedstad i 2005. Derimod er nøje gennemgået Stavangers ansøgning fra 2004, som er en imponerende tryksag i 2 mindre bind (90 + 110 sider – findes som PDF-fil på Stavanger 2008's hjemmeside).

Ansøgninger forekommer lige så forskellige som byerne og deres projekter, men der er dog en tendens til, at "ene-kandidaternes" ansøgninger er mere gennemarbejdede end de ansøgninger, der har måttet konkurrere med andre nationale ansøgninger. Dog var der i 2003 stor britisk prestige i udpegningen, hvilket kan ses f.eks. af Norwich's ansøgning, der var fornemt gennemarbejdet i en 90-siders publikation om "Norwich – England's European City". Fælles for samtlige, tilgængelige ansøgninger er deres fokus på den strategiske indsats: alle fremhæver de det mulige ECOC-år som en investering både i kulturlivet og i byens profil. Stavanger inkluderer ligefrem et afsnit "Culture and City Development" i den engelsksprogede ansøgning. Men i øvrigt forekommer de fleste ansøgninger samtidig at være regulær "reklame" for den pågældende by, og man finder overalt mange "buzz-words". Stilen er generelt accepteret, simpelthen fordi de fleste læsere af ansøgningerne ikke har engelsk som modersmål, og derfor har et relativt stort behov for en let-fordøjelig tekst. Når Stavangers ansøgning ikke desto mindre har kvalitet, er det fordi den – som det fremgår af hoveddelens indholdsfortegnelse – strukturerer indholdet godt:

Contents

The Stavanger Region Applies for Status as European Capital of Culture

Stavanger2008 - Values and Vision

1. Explore: Horizons and Dialogues
2. Openness, Tolerance and Free Artistic Development
3. Promotion of Cultural Diversity
4. Sustainable Culture
5. Broad Popular Participation
6. Children and Young People: Our Most Important Target Group
7. Tradition and Innovation
8. Tourist Destination with a New Cultural Profile
9. Modernisation, New Building, Infrastructure

Stavanger2008 - Organisation

An International Dimension

10. Planned Program with an International Dimension
11. An International Population

Forward Plan

Local Preparation for a Major International Exercise

12. Partnerships and Projects
13. Literature and Freedom of Expression

Appendix

The Stavanger Region's Artistic and Cultural Life

1. Literature and Freedom of Expression
2. Film, Television and Technology
3. Visual Arts
4. Cultural Heritage
5. Performing Arts
6. Music
7. Opera
8. Crossing Cultural Identities

Architecture, Culture and City Development

Children and Young People

The Stavanger Region's Voluntary Cultural Work

The Information Region

Tourist Destination

9. Transport and Accessibility

Outlines

10. Outline of the Region's Festivals
11. Outline of the Region's Cultural Institutions,
12. Outdoor Recreation Areas and Facilities
13. Outline of Investment in the Region
14. Outline of Ambassadors in the Region

14. Film, Television and New Technology	15. Additional important Historical Figures
15. Visual Arts	16. Statements of Support from Norwegian Cities
16. Cultural Heritage	17. International Partnerships
17. Performing Arts	
18. Music	
19. Opera	
20. Architecture	
21. Culture and City Development	
22. Crossing Cultural Identities	
23. Voluntary Cultural Work	

Where Norway meets Europe

24. The Stavanger Region
25. Stavanger
26. Sandnes
27. Stavanger Region's History and Culture

Some Distinguished Figures

Budget 2004-2008

Build Up and Follow Up

Hertil kommer det andet hæfte med en oversigt over konkrete projektinitiativer. Stavanger fremhæves i *selection panel's* indstilling for programmets langsigtede perspektiver og den stærke fokus på at inkludere "almindelige mennesker" i projekterne. Samt i det hele taget for programmets høje kunstneriske og udfordrende niveau. Men indstillingen var samtidig betænkelig ved ansøgningens høje detaljeringsgrad, som man frygtede ikke "gav plads" til en senere kunstnerisk ledelse, men måske i højere grad blot til koordinering af de kunstneriske indsatser.

3.2 Budgetter – tilskud og sponsorsamarbejde

ECOC-budgetterne varierer meget: fra ca. kr. 100 mio. til ca. 1 mia., som København i 1996 indtil videre har rekorden med. I 2008 opererer Stavanger med et budget på NOK 300 mio., og Liverpool med næsten DKK 600 mio. Fordeling af statslige, regionale/lokale og private midler varierer naturligvis meget, men for langt de fleste ECOCs udgør privat medfinansiering imellem 15 og 20%. I Stavanger dog op mod en tredjedel i kraft af fire store hovedsponsorer. Den norske stat – som hele tiden har givet Stavangers ansøgning god støtte – garanterer NOK 100 mio., Stavanger selv investerer NOK 50 mio., mens nabokommunen, Sandnes, og Rogaland Fylke hver bidrager med NOK 25 mio.

I Cork var tallene betydeligt mindre: i alt ca. 100 mio. kr., med nogenlunde lige store andele mellem stat (tipsmidler), kommunen og private sponsorer, hvoraf langt hovedparten blev leveret som kapitaliserede serviceydelser. Kun Reykjavik og Bergen i "multi-ECOC" året 2000 har haft et så lavt budget, og både i Bergen og Cork vurderes det generelt, at kr. 100 mio. ikke er nok til at skabe stærk forankring og langsigtede perspektiver.

3.3 Evalueringer og rapporter

Som nævnt er der ikke blevet udarbejdet EU-evalueringer af de enkelte ECOCs bortset fra den omtalte (s. ??) Palmer/Rae-rapport. Derimod har samtlige ECOCs udarbejdet egne rapporter af mere eller mindre objektiv værdi. Af gode

grunde er der endnu ikke udarbejdet evaluering i Stavanger, mens Cork2005 udarbejdede en overvejende statistisk rapport, der primært redegjorde for afviklingen af projekterne og offentliggjorde regnskabet.

Derimod bestilte Cork kommune i 2006 en økonomisk rapport om de turismæssige konsekvenser af 2005 hos Centre for Policy Studies ved University College Cork. Denne inddrog byen Cork og det, der kaldes "Cork's Hinterland", dvs. den umiddelbart tilgrænsende omegn, hvor der bl.a. ligger fire store attraktioner med årligt tilsammen ca. 600.000 besøgende. Rapporten viste en stigning i det samlede antal turistbesøg i 2005 på ikke mindre end 33% (2003: 3 mio. – 2005: 4 mio.), med en deraf følgende omsætningsstigning (= det samlede turistforbrug: overnatning, spisning, detailkøb m.v.) på 28% (2003: €324 mio. – 2005: €414). Meget positive tal for ECOC'ens økonomiske perspektiv, som indgår i Cork kommunes egen evaluering af ECOC-året, men også tal, som er blevet stærkt problematiseret i samtaler med tidligere aktører i Cork2005. Det har dog ikke i forbindelse med nærværende udredning været muligt nøjere at efterprøve rapportens soliditet.

Generelt har der været stærke uoverensstemmelser vedrørende målbare resultater af de forskellige ECOCs. Således også i København 1996, hvor regeringen bad Socialforskningsinstituttet om en rapport, som Kulturbymålsrådets sekretariat imidlertid var så utilfreds med, at man lod udarbejde en alternativ. Begge versioner indgår således i Palmer/Rae-rapporten 2004, men der foretages ikke her en kritisk sammenligning. Siden 2004 er der dog flere steder forsket i ECOC-konsekvenserne, og universiteter fra de fleste af berørte byer har ligefrem dannet et forskernetværk med henblik på udvikling af ECOC. Stavanger er med i dette netværk og er repræsenteret af IRIS (International Research Institute of Stavanger), men der foreligger endnu intet præsentérbart materiale.

4. Perspektiver – nationalt og internationalt

4.1 Ansøgning og national konkurrence

Århus har i en byrådsvedtagelse 15. august 2007 besluttet, at byen skal arbejde for at blive ECOC 2017 og har desuden besluttet at ansætte en ”kulturhovedstadssekretær” i 2008. I et udkast for ”Århus Kommunes Kulturpolitik 2008-2011” hedder det bl.a. ”Året 2017 udgør et særligt pejlemærke for denne kulturpolitik. Byrådet har besluttet, at Århus skal arbejde for at blive Europæisk Kulturhovedstad i 2017. Dette ambitiøse mål er således centralt i den kulturpolitiske vision, som danner rammen for hele kulturpolitikken.” Stillingen som kulturhovedstadssekretær forventes opslået i januar 2008, men i øvrigt er det ikke opklaret, hvorledes Århus’ forberedelser vil blive organiseret.

Den danske kulturminister kunne i 2003 udpege en Råds-repræsentant til ”*the selection panel*”, der havde til opgave et godkende Luxembourgs og Sibius kandidater: Julius Nørbo, der til dagligt er leder af NyxForum og ifølge egen hjemmeside står i spidsen for ”en selvejende organisation, der blev stiftet på initiativ af Kultur- og Erhvervsministeriet i 2002. Formålet er at udvikle og gennemføre projekter indenfor oplevelsesøkonomien ved at levere vidensbaserede løsninger, management og R&D [Research and Development], der involverer kunst, kultur og oplevelsesindustri.” Julius Nørbo hævder at have haft samtaler med medarbejdere i Aalborg Kommune om ECOC 2017, men trods et par henvendelser til Aalborg Kommune og andre aktører i det aalborgensiske kulturliv er det ikke lykkedes at få bekræfte rygten. Dog har en direkte henvendelse til Skole- og Kulturforvaltningen i Aalborg affødt svaret, at ”man er positiv over for en evt. ansøgning”.

Set i relation alene til Århus vil Esbjerg/Vadehavsregionen være en stærk udfordrer, primært fordi ECOC – på et europæisk niveau – vil gøre en ”større forskel” i Esbjerg end i Århus: valget af Esbjerg frem for Århus vil have stor, national betydning med perspektiver for Sydvestjyllands økonomiske udvikling. Esbjergs kandidatur vil således udfordre regeringen til at etablere en medfinansiering på et niveau, der sikrer et nødvendigt kvalitativt, kulturelt løft i 2017 såvel som perspektiver på længere sigt. Der vil med andre ord kunne blive tale om et regionalt udviklingsprojekt af betydeligt omfang.

4.2 Statsligt engagement

Kulturministeriet har endnu ikke forholdt sig proceduren vedrørende den danske udpegning i 2013 og langt mindre til konkret udmøntning af regeringens organisatoriske og økonomiske engagement. Men ministeriets kontor for Kunst og uddannelse er opmærksom på de kommende initiativer, og det vil være muligt at være i kvalificeret dialog med ministeriet herom (att. specialkonsulent vedrørende EU-koordinering Anne Julie Schmitt Jensen).

Som led i forberedelserne til et eventuelt kandidatur tilrådes det at knytte så mange internationale kontakter som muligt. Det er dokumenteret, at etablerede netværk – nationalt og internationalt – er en væsentlig forudsætning for valget af ECOC. Der bør derfor, så snart en principbeslutning om Esbjergs kandidatur

foreligger, i overensstemmelse med EU-afgørelsens artikel 3 tages kontakt til mulige cypriotiske kandidatbyer og til andre europæiske byer, der kan støtte Esbjergs udvikling af et koncept. Det kunne f.eks. være en stribe kystbyer ”på vejen til Cypern” ved Nordsøen, Atlanterhavet og Middelhavet – og gerne byer med tidligere eller kommende ECOC-ambitioner: f.eks. Stavanger, Newcastle, Bremen, Rotterdam, (Zee)Brugge, Bordeaux, Porto, Malaga og Patras. Også andre byer kan selvsagt komme på tale – alt efter tilgængelige netværk: f.eks. Cáceres (ca. 90.000) i det vestlige Spanien, der i en region med ringe økonomisk vækst satser hårdt på en international profil, bl.a. ved at tiltrække konferencer og gennem stærk udbygning af lokale internet faciliteter.

5. Kulturstrategiske stikord

5.1 Perspektiver for Esbjerg

Det ligger uden for denne udrednings rammer at udstikke en kultur-strategi, der som udgangspunkt kunne sikre Esbjerg titlen som ECOC 2017. Kun skal der henledes opmærksomhed på den flere gange omtalte nødvendighed af en højprofileret strategi, hvis ECOC-ambitionen skal udvikles. Simplethen fordi en høj kultur-profil er en afgørende forudsætning for valget af ECOC – jf. formålet i afgørelsen 1622/2006/EF artikel 1: at Kulturhovedstaden skal kunne ”*fremhæve de europæiske kulturers rigdom og mangfoldighed*”. Det er på denne baggrund uomgængeligt, at ”Esbjerg 2017” i givet fald må være en kulturbegivenhed på europæisk niveau.

Ingen dansk kandidat har som udgangspunkt kulturaktiviteter på så højt niveau – måske med undtagelse af København, hvor der i 2017 vil være både et nyere operahus, et nyt skuespilhus og en klassisk koncertsal af international standard. Men dels forventes København som tidligere kulturby ikke at være kandidat, og dels er det et udtrykkeligt krav til ECOC, at det pågældende år udgør en ”særligt år” uanset kvaliteten af byens kultur-standarder. Tværtimod må det vurderes, at netop Esbjerg med et godt projekt vil stå stærkt i en national konkurrence på grundlag af EU-afgørelsen 1622/2006/EF. Esbjerg har i det meste af det 20. århundrede været ”Danmarks Chicago”, været byen, hvor det ”lugtede af fisk” og i lange perioder haft et belastet image. I lyset af den aktuelle økonomiske udvikling i Danmark står Esbjerg og den sydvestjyske region over for nye og betydelige udfordringer med hensyn til bosætning og tilstrækkelige faglige ressourcer til at opretholde en fortsat økonomisk vækst i regionen.

ECOC-begivenheden kunne være en oplagt mulighed for at skabe en langvarig, regionalt forankret strategi med størst mulig national opmærksomhed. Projektet vil samtidig være det stærkeste instrument i opbygningen af en ny, lokal identitet i Esbjerg Kommune, som vel hører til de nye kommuner, der efter strukturreformen har budt på de største identitetsforskelle både administrativt og i den offentlige bevidsthed.

Det er nærliggende at tænke ECOC-projektet som en overordnet ramme for den kulturelle udvikling i Esbjerg Kommune, uanset om Kulturhovedstaden bliver defineret som Esbjerg Kommune eller som en Vadehavsregion. Det vil sikre et konstant fokus på udviklingen af det kulturelle potentiale med tilknytning af evalueringsredskaber, bl.a. fordi kvalificeringen af ECOC-ansøgningen vil forudsætte det, og alene beslutningen om kandidatur vil med ét slag sætte en ny og ambitiøs målestok for den regionale kulturstrategi.

Esbjerg har på forhånd givet en række initiativer, som vil være oplagte ”trædestene” i den fortsatte strategi. Der er allerede afsat kommunale midler 2008-2010 til udvikling af Ribes 1300-års fejring, og hvis strategien udstrækkes til 2018, hvor Esbjerg kan markere 150-året for loven om havneanlægget i Esbjerg, kan ECOC-projektet for alvor tage udgangspunkt i ”byens” egen kultur, således som ”Vejledningen for kandidatbyer” udtrykkeligt

anbefaler, jf. afsnit 2.1. Tilmed vil 1300-års fejringen kunne blive en ECOC-”case”, som kan tjene som erfaringsmæssigt grundlag forud for den egentlige ansøgning i 2011. Det hører med til en eventuel ansøgning, at samtlige investeringer i kulturbærende infrastrukturer: renovering af byrum, nye faciliteter til kulturproduktion (teatersal), multiarena, forskønnelser af kulturhistoriske arealer og f.eks. etablering af nationalpark i Vadehavet alt sammen hører med både som argumentation for kandidatur og som finansielt grundlag for ansøgningen. Foruden naturligvis ethvert formidlingsmæssigt tiltag i tilknytning hertil.

5.2 Strategiske stikord til et ECOC-indhold

Listen er blot til inspiration og skal bearbejdes yderligere (se f.eks. oplæg fra inspirationsmøder vedrørende Ribe 1300-år og Vadehavsfestival, hhv. april og september 2007)

1. Unikke naturværdier og samspillet mellem natur og kultur – Vadehav (inklusive festival og lokale produkter)
2. Det ældste Danmark: Ribe – det moderne Danmarks fødsel: Esbjerg
3. Kirke: arkitektur, kunst, musik, digtning (Brorsons digtning er på verdensniveau)
4. Kammermusik og dens nye traditioner
5. Nordsø-kultur
6. Europa i Danmark – Vadehav og Ribe
7. Danmark og Europa: vikinger og ”moderne vikinger”
8. Slesvig og ”Verwandschaft” Tyskland-Danmark
9. Internationale kulturstrømninger: Fanø-musik, arkitektur,
10. Rejse og transport som kultur og nødvendighed

5.3 ”Kulturel infrastruktur” i Esbjerg

Kandidaturet til ECOC forudsætter ingen formelle strukturer – men nok erklærede strategier! Esbjerg har endnu ikke en selvstændig og erklæret strategi for den nye kommunes kulturpolitik, men dels indgår kommunen i kulturaftalen mellem Kulturministeriet og Region Vadehavet (2007-2010), og dels omfatter budgettet for 2008 både kulturpolitikens udmøntning og yderligere konkrete initiativer i tilknytning til den kulturelle udvikling. De såkaldte ”Esenet-midler” har således muliggjort investeringer og anlægsgarantier vedrørende kommunens to kunstmuseer og Fiskeri- og Søfartsmuseet for i alt kr. 25 mio., der vil få betydning for yderligere kulturinvesteringer i fremtiden. Yderligere ”Esenet-midler” for kr. 16 mio. er afsat til strukturelle udviklingsprojekter i Ribe og i Hjerting.

Aftalen for Kulturregion Vadehavet omfatter foruden statens normale driftstilskud til regionens aktiviteter vedrørende museer, musik og teater, yderligere fem særligt fremhævede initiativer inden for 1) formidling af regionens natur- og kulturhistorie, 2) et kirkemusikalsk kompetencecenter, 3) kultur- og oplevelsesøkonomi, 4) en Vadehavsfestival, og 5) talentudvikling inden for kultur og idræt.

5.4 Kulturfaciliteter i Esbjerg Kommune

Dette afsnit har primært til formål let at kunne identificere aktører og netværk, der vil kunne bidrage til implementering af eventuelle strategier. Den medtager operatører og faciliteter, således som nogle af dem er nævnt i kommunens budget og uden hensyn til de mere eller mindre implicite definitioner, som kan findes i de dokumenter, der omtales i det foregående afsnit. Det bør erindres, at EU's kultur-terminologier overvejende bærer præg af en ikke-skandinavisk kulturopfattelse, hvilket vil sige, at der fokuseres relativt snævert på kunstnerisk produktion inden for traditionelle udtryksformer som musik, teater, billedkunst og litteratur.

Arrangementsvirksomheder:

Musikhuset Esbjerg
Tobakken
De studerendes hus
Quedens Gaard Ribe
Esbjerg Teater

Musik-organisationer:

VMK – Konservatoriet for musik og formidling
Esbjerg Ensemble og Vestjysk Symfoniorkester
Den Ny Opera
Esbjerg Musikforening
Ribe Musikforening
Jazzin' Ribe
Ribes Mindste BigBand
Jazz Esbjerg
Den klassiske musiks venner
Kirker: 8 med fuldtidsansatte organister
Riamuf

Teater-organisationer:

Esbjerg Teaterkreds
Drakomir
Esbjerg Børne- og Ungdomsteater
Barkentins Teater
Det Ripensiske Teaterselskab

Litteratur-organisationer:

Digterhjemmet, Fanø

Kultur- og naturformidling:

”Sydvestjyske Museer”
Esbjerg Kunstmuseum
Ribe Kunstmuseum
Fiskeri- og Søfartsmuseet
Myrthuegård
Vadehavscentret
Ribe Vikingecenter
Esbjerg Byhistoriske Arkiv

Aktivitets- og forsamlingshuse:

Kultur- og fritidshuset
Midtgård
Hedelundsgård
I alt ca. 20 fritids- og aktivitetscentre
I alt 22 forsamlingshuse

Øvrige kulturinstitutioner og arrangementsvirksomheder:

Tårnborg, Ribe
Folkeuniversitetet i Sydvestjylland
og andre oplysningsforbund

- foruden:

Esbjerg Kommunes Biblioteker
Esbjerg Kulturskole

En række andre operatører har mere tværgående funktioner: herunder især Esbjerg Kommunes Fritids- og Kulturforvaltning, der foruden administration af kommunens økonomiske tilskud tillige selvstændigt har ansvar for gennemførelsen af sommerunderholdning, Kulturnætter m.v. Endvidere udøver

turistbureauerne i Esbjerg og Ribe en række funktioner i tilknytning til det lokale og regionale kulturliv: projektudvikling, Esbjerg Festuge, billetsalg m.m., ligesom fritids- og ungdomsklubber på forskellig måde understøtter kulturelle initiativer. Foreninger over hele kommunen vil ligeledes kunne bidrage til forankring af en strategi med henblik på ECOC, bl.a. fordi de har erfaringer fra kulturarbejde på mange felter. Det gælder f.eks. sportsforeninger som B47, Kvik 70 og Sælhunden, der alle har arrangeret kultur-events, mens andre sportsforeninger stort set alle har arrangeret andre typer for kulturelle arrangementer: foredrag, amatørteater, koncerter m.v.

I oversigten er ikke medtaget deciderede sportsforeninger og –organisationer, men det vil være oplagt at inddrage sådanne i en strategi, fordi deres netværk er omfattende. På samme måde bør de særlige faciliteter, som findes i Esbjerg Idrætspark, Skøjtestadion og Svømmestadion Danmark, ikke glemmes. Endelig bør nævnes erhvervsklubben Contrapunkt, der har som formål at ”skabe, støtte og medvirke aktivt til gennemførelse af specielt musiske tiltag, der kan sikre Sydvestjylland en markant placering på den kulturpolitiske scene.” På dette grundlag har Contrapunkt 2006-2007 som bekendt gennemført i alt tre større arrangementer, bl.a. en udendørs koncert med Placido Domingo, der trak ca. 5.000 publikummer.

6. Organisation

6.1 Etaper

En strategi i retning af Esbjerg som europæisk Kulturhovedstad i 2017 falder i fire dele:

1. 2008-2011: Esbjerg udvikler projektet sammen med mulige partnere og med inddragelse af erfaringer fra større kulturbegivenheder: Vadehavsfestival, Ribe 2010, Børneteaterfestival 2010 og eventuelt udvikling af flere "kultur-cases". Det forekommer nærliggende at koble udviklingen af Vadehavsfestivalen og Ribe-året 2010 til ECOC – eventuelt i form af et sekretariat, der i nært samarbejde med Esbjerg Kommune og f.eks. Esbjerg Erhvervsudvikling sikrer opretholdelse af indhøstede erfaringer og etablerede netværk. Samtidig underkastes den eksisterende kultur- og turismestrategi en nøje analyse med henblik på så markante satsninger som muligt. Bl.a. bør udviklingen af festival-koncepter indgå heri, idet mange de hidtidige ECOCs har haft stærke forudsætninger i en rig variation af festivaler. Hverken i Esbjerg eller i Danmark generelt er det et særligt udviklet område.
2. 2011-2012: Den endelige beslutning om kandidatur skal tages senest i umiddelbar forlængelse af den danske regerings indkaldelse af ECOC 2017-ansøgninger, og en *ansøgning afleveres senest 1. november 2011*. Erfaringer fra tidligere ECOCs – særligt i de senere år – dokumenterer, at det vil være for sent at "opfinde" kandidaturet på dette tidspunkt. En kvalificeret ansøgning vil forudsætte etablerede netværk, gennemprøvede kultur-begivenheder – f.eks. Ribe 2010 – og især: et bredt medejerskab i alle lag af det regionale kulturliv. Denne periode vil også omfatte i det mindst ét møde med udpegningskomitéen samt en nøje gennemtænkt forberedelse og planlægning heraf.
3. 2013-2016: Den pågældende, danske by udpeges reelt ultimo 2012 og formelt i første halvdel af 2013, hvorefter ECOC-organisationen etableres og udviklingen af det konkrete program inklusive diverse budgetter gennemføres.
4. 2017-2018: Afvikling af ECOC 2017, evaluering og afrapportering samt vurdering af strategiens langsigtede virkninger. Esbjerg 150-års jubilæum?

6.2 Politisk forankring og selskabsform

Alle hidtidige Kulturhovedstæder har været forankret i selvstændige selskaber, oprettede til formålet. Selskabsformen er ikke foreskrevet i EU-afgørelserne, men det forudsættes – bl.a. i "Vejledningen", at aktionen varetages af et "organ, der står for gennemførelsen af programmet". I Stavanger er det "interkommunalt selskab" med et styre på syv personer og et repræsentantskab på 24. I Cork var det et "public limited company". Begge dele svarer nogenlunde til en selvejende institution eller en erhvervsdrivende fond. Begge steder – og andre steder i øvrigt – har den offentlige repræsentation i styrelserne være markant. I den irske model var det i høj grad kommunens embedsmænd, der prægede bestyrelsen. Corks borgmester var ganske vist formand, men eftersom denne post skifter hvert år, blev borgmesterens indflydelse begrænset.

Kulturhovedstads-projektet forudsætter naturligvis et stærkt politisk engagement både lokalt og regionalt samt en strategi til fastholdelse af regeringens EU-garanterede forpligtelse til medfinansiering. ”Den europæiske kulturhovedstad” er vel at mærke en EU-rådsbeslutning, hvor medlemsstaterne har forpligtet sig til, at aktionen kan gennemføres i overensstemmelse med afgørelsen 1622/2006/EF.

6.3 Administration, styregruppe, rådgivning

Opbygningen vedrørende administration af ECOC 2017 følger de etaper, der er anført i 6.1. Som det ligeledes er omtalt, har Århus besluttet at finansiere ansættelsen af en ”kulturhovedstadssekretær” til udvikling og fastholdelse af de nødvendige erfaringer, der forudsætter en ECOC-ansøgning. Det må naturligvis anbefales, at også Esbjerg ligeledes i en periode organisatorisk sikrer sig den nødvendige fokus på en mulig strategi. I denne første fase bør der endvidere meget tidligt i forløbet afholdes en konference – eller ”camp” – til information og idé-udveksling vedr. ECOC, således at et medejerskab til det mulige projekt etableres.

Organisatorisk kan der senere tages stilling til opbygning af vejledende råd, mens det må forudsættes som givet, at der i forbindelse med en forpligtende ansøgning samarbejdes tæt med en kunstnerisk ledelse/rådgivning, der efter en eventuel tildeling af ECOC-året videreføres i en egentlig, kunstnerisk ledelse. Den administrative ledelse i opbygningsfasen – indtil ca. 2013 – bør således adskilles fra den afsluttende kunstneriske ledelse. Dette sidste er baseret på en række rapporter fra de flere gange omtalte *selection panels*. Der vil i øvrigt også her kunne høstes megen erfaring fra processen i Stavanger, hvor man organisatorisk ser ud til at lykkes med at fastholde den store mængde erfaringer, som et ECOC-projekt under alle omstændigheder kaster af sig.

Bilag 1

Kulturhovedstæder

Hidtil udpegede Kulturhovedstæder indtil 2012 (ordinær skrift),
kandidat-byer fra 2013 (kursiv) og
kandidat-lande (fed)

	Europæisk Kulturby		Europæisk Kulturby		
1985	Athen	1990	Glasgow	1995	Luxembourg
1986	Firenze	1991	Dublin	1996	København
1987	Amsterdam	1992	Madrid	1997	Thessalononiki
1988	Vestberlin	1993	Antwerpen	1998	Stockholm
1989	Paris	1994	Lissabon	1999	Weimar
2000	Reykjavik, Bergen, Helsinki, Bruxelles, Prag, Krakow, Santiago de Compostela, Avignon, Bologna				
		Kulturhovedstad		Kulturhovedstad	
2001		Rotterdam		Porto	
2002		Brugge (117.000)		Salamanca	
2003		Graz			
2004		Genova		Lille	
	Rotations- lande 1999		Rotations- lande 2006		
2005	Irland	Cork (175.000)			
2006	Grækenland	Patras (153.000)			
2007	Luxembourg	Luxembourg (82.000/ 470.000)	Rumænien ("tredjeland" 1999)	Sibiu (170.000)	
2008	Storbritannien	Liverpool (1,4 mio.)	Norge ("tredjeland" 1999)	Stavanger (110.000)	
2009	Østrig	Linz (203.000)	Litauen	Vilnius (580.000)	
2010	Tyskland	Essen (620.000)	Ungarn	Pécs (180.000)	
			Tyrkiet "tredjeland"	Istanbul (7,3 mil.)	
2011	Finland	Turku (171.000)	Estland	Tallinn (415.000)	
2012	Portugal	Guimarães (52.000/162.000)	Slovenien	Maribor (104.000))	
2013	Frankrig	<i>Bordeaux, Lyon, St. Etienne</i> (175.000)	Slovakiet	<i>Bratislava, Prešov</i> (92.000)	
2014	Sverige	<i>Kalmar</i> (33.000) <i>Lund</i> (72.000) <i>Gävle</i> (68.000) <i>Umeå</i> (68.500)	Letland	<i>Riga(?)</i> (800.000)	
2015	Belgien	<i>Mons</i> (92.000)	Tjekkiet		

2016	Spanien	<i>Zaragoza</i> (660.000) <i>Malaga</i> (560.000) <i>Cordoba</i> (320.000) <i>Burgos</i> (172.000) <i>Cáceres</i> (90.000) <i>Segovia</i> (55.000) <i>Cuenca</i> (46.000)	Polen	<i>Warszawa</i> (1,7 mio.) <i>Łódź</i> (768.000) <i>Wrocław</i> (635.000) <i>Poznań</i> (570.000) <i>Gdąnsk</i> (460.000) <i>Lublin</i> (355.000) <i>Torun</i> (207.000)
2017	Danmark		Cypern	
2018	Holland		Malta	
2019	Italien	<i>Torino(?)</i>	Bulgarien	

Bilag 2

Referenceliste

EU-dokumenter:

Kultur-programmet:

www.europa-kommissionen.dk/upload/application/39449c61/469.pdf

- på dansk i uddrag: <http://europa.eu/scadplus/leg/da/lvb/l29016.htm>

Afgørelse 1999 vedrørende Kulturhovedstæder –
1419/1999/EF:

<http://www.europa-kommissionen.dk/upload/application/b063ea1b/1419-1999.pdf>

og revideret afgørelse 1622/2006/EF:

<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOHtml.do?uri=OJ:L:2006:304:SOM:DA:HTML>

Vejledning til kandidatbyer:

http://ec.europa.eu/culture/eac/ecocs/pdf_word/guide_to_candidates_da.pdf

EU-Kommissionens rapport om Kulturhovedstæder 1995-2004 (Palmer/Rae-rapporten):

<http://www.palmer-rae.com/culturalcapitals.htm>

Selection panel vedrørende Cork:

http://ec.europa.eu/culture/eac/ecocs/pdf_word/draft_report_2005.pdf

Selection panel vedrørende Stavanger:

http://ec.europa.eu/culture/eac/ecocs/pdf_word/report_select_panel2008.pdf

Desuden:

www.cork2005.ie og www.stavanger2008.no

mens de fleste øvrige ECOCs kan "googles" på bynavn + årstal

Rapporter Cork:

Cork 2005: An Analysis of Emerging Cultural Legacies.

Research Institute for Cultural & Heritage, Dublin Institute of Technology

An Economic Assessment of the Contribution of Tourism to Cork City and its Hinterland

Centre for Policy Studies, University of College Cork

Kontaktpersoner:

Cork:

Sean Angland, tidl. økonomichef Cork2005 (ikke længere i kulturbranchen)

Tony Sheehan, tidl. project manager Cork2005 – nu leder af Triskel Arts Centre, Cork

Liz Meany, Arts Officer – Cork City

Stavanger:

Rolf Norås, strategidirektør Stavanger 2008 (orlov som kulturchef i Stavanger)

Peter S. Meyer, direktør Rogaland Kunstmuseum

Desuden har der været interviews med en række personer i Esbjerg-området.